

Tärkeä osa munintakanojen hoitoa on tunnistaa parvesta loukkaantuneet ja sairaat yksilöt ja lopettaa ne. Näin huolehditaan eläinten hyvinvoinnista ja pienennetään kanalan tautipainetta.

Kanan lopetus on tärkeä taito

Lainsäädäntö edellyttää, että munintakanojen hyvinvointi on tarkistettava vähintään kerran päivässä. Vastakuoriutuneet, sairaat, vahingoittuneet tai poikkeavasi käyttäytyvät kanat tulee tarkastaa vähintään kaksi kertaa päivässä. Tarvittaessa on ryhdyttävä heti toimenpiteisiin. Sairastuneelle tai loukkaantuneelle eläimelle tulee viipymättä antaa asianmukaista hoitoa. Eläin on lopetettava, jos sairauden tai vamman laatu sitä edellyttää. Käytännössä yksittäisille munintakanoille ei ole mahdollista järjestää hoitoa, jolloin lopettaminen jää ainoaksi vaihtoehdoksi.

Ennaltaehkäisee tauteja

Riittävällä karsinnalla voi olla suuri taloudellinen merkitys, sillä näin voidaan parhaimmillaan pysäyttää taudin leviäminen kanalassa. Sairastunut kana erittää suuren määrän taudinaiheuttajaa ympäristöön. Sen karsinta parvesta ennen oireiden pahenemista ja kuolemaa vähentää merkittävästi ympäristöön erittyvien taudinaiheuttajien määrää.

Karsittavien kanojen tunnistaminen on tärkeä osa hoitajan ammattitaitoa. Jos kanalassa ei havaita koskaan yhtään karsittavaa kanaa, on syytä epäillä, että sairastuneita ja loukkaantuneita lintuja ei tunnisteta parvesta. Jos esimerkiksi kanalakierrokset tehdään liian nopeasti, kanoja ei ehditä tarkkailla riittävästi.

Hätilopetuksen kaksi tapaa

Lainsäädännön lähtökohta on, että eläimet on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Lopettamisen saa tehdä henkilö, jolla on riittävät tiedot ja taidot siihen.

Sallituista lopetustavoista säädetään lopetusasetuksessa. Sairastuneiden ja loukkaantuneiden kanojen karsinta luokitellaan hätälopetukseksi, jota koskee eri säädökset kuin teurastamista.

Kanojen hätälopetuksessa sallittuja tapoja ovat niskamurto ja kaulan katkaiseminen tainnutetulta linnulta. Tainnutusta suositellaan myös ennen niskamurtoa. Kana voi-

daan tainnuttaa esimerkiksi iskulla päähän.

Niskamurto tehdään joko manuaalisesti tai mekaanisesti, eli apuvälinettä käyttäen. Manuaalisesti saa lopettaa ainoastaan alle kolmen kilon painoisia lintuja ja yksi henkilö saa päivän aikana lopettaa enintään 70 lintua.

Mekaanisessa niskamurrossa käytetään apuvälineenä esimerkiksi omaa jalkaa tai harjanvartta. Menetelmällä saa lopettaa alla viiden kilon painoisia lintuja. Päiväkohtaista enimmäisrajaa ei tällä menetelmällä ole.

Oikein tehty niskamurto

Munintakanojen lopettamisessa käytetään pääasiassa manuaalista niskamurtoa. Oikein tehtynä se varmistaa kanan nopean kuoleman ilman turhaa kärsimystä. Niskamurto tulee suorittaa varmasti ja vakaasti, yhdellä nopealla vedolla.

Linnun molempiin jalkoihin tartutaan toisella kädellä siten, että yksi sormi laiteetaan jalkojen väliin. Jalkoja pidetään lähellä omaa lonkkaa. Toisella kädellä otetaan kiinni aivan kanan kallon tyvestä. Linnun niskaa venytetään reilusti alaspäin samalla painaen peukalohangalla niskanikamia ja nostaten linnun päätä taaksepäin noka alla olevilla sormilla.

Niskamurrossa niskan venytyksen ja väännön seurauksena verenkierto aivoihin estyy ja kaularanka sekä selkäydin katkeavat. Kun murto tehdään kallon lähelle, myös aivot vaurioituvat. Lintu kuolee kaulavaltimoiden ahtautumisesta seuraavaan aivojen hapenpuutteeseen ja hengityksen pysähtymiseen.

Ruokaviraston tulkin mukaan manuaalista niskamurtoa ei saa tehdä lintua pyörittämällä, sillä tällöin kaulaan ei kohdistu ollenkaan venytystä ja linnun kuolema ei ole kyllin nopea.

Mekaanisessa niskamurrossa venytys ja vääntö kohdistetaan niskaan apuvälineen avulla. Kanan pää painetaan kevyesti maata vasten oman jalan tai harjan varren avulla ja jaloista vetämällä saadaan aikaan niskamurto.

Suosittelavaa on pitää erillistä kirjanpitoa itsestään kuolleista ja lopetetuista lin-

Kaikkien kanojen kanssa työskentelevien tulee osata lopettaa kana tuottamatta sille turhaa kärsimystä. Sallituista tavoista säädetään asetuksessa.

Kun oikeat otteet löytyvät, voidaan siirtyä lopettamaan eläviä kanoja.

nuista. Tällöin kirjanpito antaa paremman kuvan lintujen terveydentilasta ja tilan toimintatavoista.

Varmista lopputulos

Onnistuneessa niskamurrossa kanan kaularangan tulee katketa kallon ja selkärangan liitoskohdasta. Jos kaularanka katkeaa kauempaa kallosta, linnun tajunnan menetykseen kuluva aika pitenee ja aiheuttaa linnulle siten kärsimystä.

Niskamurron onnistuminen varmistetaan tunnustelemalla, että pää ja selkäranka ovat selvästi irti toisistaan. Murtokohdassa tulee olla tunnettavissa nikamien pituutta pidempi tyhjä väli. Heti murron jälkeen väli tuntuu tyhjänä tilana. Kun väli täyttyy verellä, se ei ole enää yhtä selvästi tunnettavissa.

Onnistuneen lopetuksen jälkeen refleksitoiminta voi jatkua minuutteja. Kanan räpyttelystä ei voida päätellä niskamurron epäonnistuneen. Kuoleman varmistavia

merkkejä sen sijaan ovat silmän refleksien ja säännöllisen hengitysrytmin puuttuminen. Kuin kanan silmän sisänurkkaa koskettaa, elävä kana sulkee silmän, mutta kuollut ei reagoi kosketukseen.

Kaikkien kanojen kanssa työskentelevien tulee hallita oikea lopetustapa. Toimenpiteen harjoittelu kannattaa aloittaa itsestään kuolleilla kanoilla. Kun oikeat otteet löytyvät, voidaan siirtyä lopettamaan eläviä kanoja. Neuvoa voi tarvittaessa pyytää omalta terveydenhuoltoeläinlääkäriltä.

Kati Näsäro
ELL

Kanavasta kilpailukykyä -hanke